

کتاب شناسی اسطوره

کتابشناسی مرحله‌ای است که هر پژوهشی کم و بیش به آن نیازمند است. امروزه در کشورهای صنعتی این امر به وسیله شبکه‌های کامپیوتری و تکنولوژی بسیار پیشرفته‌ای صورت می‌گیرد، اما در کشورهای کمتر توسعه یافته، محققین عموماً متکی به کتابشناسی‌ها و ماخذشناسی‌هایی هستند که به صورت مکتوب انتشار می‌یابند. در این بخش برخی از کتابهایی که در ارتباط با موضوع ویژه‌نامه بوده و توانایی تهیه آنها را داشته‌ایم بصورت توصیفی معرفی شده‌اند.

● هایدو قره‌یاضی

آئین و اسطوره در تئاتر

■ جلال ستاری
■ تهران، توس، ۲۶۲ ص
■ ۷۸۰۰ ریال، چاپ اول، ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، جلد دوم کتاب نماد و نمایش است که شامل مقالاتی است که نگارنده ترجمه و یا تألیف کرده و در سه بخش مباحث آن تدوین شده است. بخشهای این کتاب به ترتیب تحت عناوین تئاتر در شرق، پسیکودرام و آئین و اسطوره می‌باشد. نگارنده کتاب با انگیزه‌های عمیق و درخور توجه و با نگاهی دقیق مجموعه مقالات ارزنده‌ای از اندیشمندان و صاحب نظرانی همچون آنتون آر تو، میرچا الیاده، ژان ژاکو، کلود - لوی استروس، آندره ویلیه و رزلین بافت و سایرین ترجمه و تألیفاتی را نیز به این مجموعه افزوده است. خواننده در این کتاب با مقالاتی تحت عنوان تئاتر شرق و تئاتر غرب، هنر نمایش در کشور الجزایر، جریانهای عمده در ادبیات معاصر عرب، آئین پسیکودرام و تئاتر، جادوگری و روانکاوی و اسطوره و تئاتر و مباحثی از این قبیل آشنا می‌شود.

شروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

■ رمن اندیشی و هنر قدسی
■ جلال ستاری، تهران
■ نشر مرکز، ۱۲۷ ص، ۵۹۰۰ ریال،
■ چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب پس از واگشایی مفهوم رمز و ارائه نمونه‌های گوناگونی از آن در فرهنگ و ادب و هنر جوامع گوناگون، تفاوت‌های آن با تمثیل نشان داده شده و نقش و سهم هر یک از این دو در بیان وجدانیات و تجارب عرفانی و باطنی و واردات قلبی و تصویر عالم ماوراء که به زبان عقل برهانی بیان شدنی نیستند وصف شده است. نیز با زدودن این تصور نادرست که رمزپردازی را فقط در قلمرو ادب میتوان یافت، از جلوه‌ها و کاربردهای نظام رمز در معماری و نگارگری و مینیاتور و نقش‌پردازی و باغ‌آرایی و خانه‌سازی و نحوه برگزاری آیینهای عبادی، جشنها و اعیاد سنتی و جامه‌دوزی و جامه‌پوشی و... یاد میشود. بخشی از کتاب نیز درباره رابطه قداست، به مفهوم تجلی عالم مینو و فوق بشری با هنر است.

رمزپردازی (مجموعه مقالات تحقیقی)

■ تیتوس بورکهارت
■ مترجم: جلال ستاری، تهران
■ انتشارات سروش، ۷۶ ص، ۶۰۰ ریال
■ چاپ اول، ۶۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین: Sympotes (Recueil d'essais)

کتاب حاضر ترجمه مقالات تحقیقی تیتوس بورکهارت در باب رمز است. تیتوس بورکهارت متفکر پروتستان مذهب سوئیسی - آلمانی است و در فلسفه و ماوراءالطبیعه و معرفت الوجود و شناخت سنن دینی و هنرهای سنتی، کیمیاگری و رمزشناسی از صاحب نظران بنام دوران ما است. کتاب وی در زمینه رمزپردازی در سال ۱۹۸۰ به طبع رسیده است. این کتاب حاوی مباحثی چون نقاب مقدس، رمزپردازی بازی شطرنج، اورشلیم آسمانی (اورشلیم نو) و کاخ Vaikuntha، بازگشت اولیس، ملاحظاتی درباره کیمیاگری و برزخ است. شایان ذکر است که دشواری در فهم مطالب مؤلف خصوصاً در بخشهایی چون کیمیاگری نیاز به دقت و حوصله خواننده داشته و محتاج شرح و توضیح راز آگاهان است.

رؤیایها به نحوی با اسطوره‌ها شباهت دارد. در این اثر بیان شده که اسطوره شناخت واقعیت و وجوه چندگانه‌ای را در جهان آشکار می‌کند و اسطوره‌شناسی نمایش هستی است.

■ رمزهای زنده جان

- مونیک دوبوکور، مترجم جلال ستاری
- تهران، نشر مرکز، ۱۳۶ ص
- ۵۷۰۰ ریال، چاپ دوم، ۳۰۰۰ نسخه.

■ عنوان به لاتین: Les Symboles Vivants

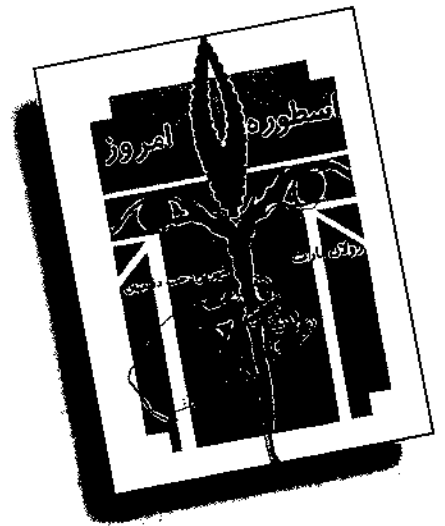
کتاب حاضر در چهار فصل با مباحث متعددی تدوین شده و به زبان فارسی ترجمه شده است. این کتاب چهار صورت مثالی اساسی را برگزیده است که عبارتند از درخت، مار، دایره و سنگهای گرانبها. در واقع بر مبنای این چهار محور رمزی عمده، رمزهای نباتی، حیوانی، هندسی و جمادی و نیز رمز رنگها گسترش یافته است. در این اثر با بهره‌گیری از دیدگاهها و گفته‌های بسیاری از اندیشمندان و به کمک تصاویری که ماهرانه - نقشهای باستانی را باز می‌آفرینند، اطلاعاتی جامع درباره پیشینه این چهار رمز و تعبیر و تفسیر آنها در فرهنگهای گوناگون ارائه میشود. همچنین در این کتاب بیان شده که با ادراک رمز، دنیای نهفته‌ای مکشوف می‌شود. دنیایی که غنایی غیرقابل تصور دارد و آکنده از همانندی‌ها و تشابهات و تمثیلات فراوانی است که مبدأ رمز و اساس گسترش آن بشمار می‌روند. □

■ هنر و تاریخ

- اوکتاویو پاز
- مترجم ناصر فکوهی
- ویراستاران: بهمن همیدی و مجتبی مینمی
- تهران: توس، ۲۴۰ ص، ۶۰۰۰ ریال
- چاپ اول، ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در دو بخش با عناوین «درباره زیباشناسی - حضور و حاضر» و همچنین «هنر در مکزیک» تدوین شده است. موضوع اصلی کتاب به نقاشی اختصاص دارد و مترجم آن جهت درک بهتر مباحث کتاب، با استفاده از منابع معتبر، یادداشتهایی به هر فصل افزوده است. این یادداشتهای ویژه درباره نقاشی، نقاشان و مکتب‌های مختلف این هنر است. برخی مباحث کتاب عبارت‌اند از: بودلر و نقد هنر، اندیشه در سپید، هنر در مکزیک (ماده و مفهوم)، نقاشی اجتماعی در مکزیک و خنده و کفار.

شایان ذکر است که در پایان کتاب مترجم تصاویری از هنرمندان، نقاشی‌ها و مجسمه‌های هنر مدرن و آثار باستانی هند و مکزیک را به این اثر افزوده است.

■ اسطوره، امروز

- رولان بارت
- ترجمه شیرین دخت دقیقیان
- تهران، نشر مرکز، ۱۲۸ ص
- ۴۲۰۰ ریال، چاپ اول، ۳۰۳۰ نسخه.

■ عنوان به لاتین: Mythologies

اسطوره‌ها فقط فراورده‌های جوامع ابتدایی و کهن نیستند. ذهنیت جوامع امروزی نیز توانایی حیرت‌انگیزی در ساخت اسطوره‌ها از رویدادهای روزمره دارد. پل ریکور معتقد است که انسان مدرن نه می‌تواند از اسطوره خلاص شود و نه می‌تواند آن را در شکل ظاهری‌اش بپذیرد، اسطوره همواره با ما خواهد بود، اما باید همیشه بدان برخوردی انتقادی داشته باشیم.

رولان بارت در کتاب حاضر، مبانی و اسلوبهای نظری خود را در اسطوره‌شناسی تدوین کرده و در آن چکیده‌ای از دستاوردهای خود در زمینه‌های نقد نظریه ادبی، نشانه‌شناسی و اسطوره‌شناسی بدست می‌دهد. کتاب با گفتار مترجم آغاز می‌شود و سپس مباحث آن با عناوینی چون اسطوره یک گفتار است، خواندن و رمزگشایی اسطوره و ضرورت و حدود اسطوره‌شناسی و همچنین مقالاتی در زمینه اسطوره‌شناسی ارائه می‌شود.

■ اسطوره، رویا، راز

- میرچا الیاده
- مترجم رویا منجم
- تهران، انتشارات فکر روز
- ۲۵۲ ص، ۵۵۰۰ ریال
- چاپ دوم، ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب با پیش‌گفتار ترجمه انگلیسی و نیز نسخه اصلی آن آغاز شده و شامل دو بخش مجزا است. بخش اول با عنوان ایمانهای زمانه شامل دو فصل و بخش دوم تحت عنوان واقعیت‌های باستانی دربرگیرنده مباحث مختلفی در نه فصل می‌باشد.

مؤلف در این اثر به بررسی ساختار و کارکرد اسطوره‌ها پرداخته و همچنین پیوستگی بین عالم رؤیا و اسطوره، درست به همان‌سان که بین شخصیتها و حوادث اسطوره‌ای و شخصیتها و رویدادهای رؤیایها همانندی وجود دارد، را نشان داده است. همچنین نشان داده شده است که تعدیل مقوله‌های فضا و زمان در

«مزدآپرستی در ایران قدیم»

ملاحظاتى دربارهٔ قدیمترین عهد آیین زرتشتى و تحقیقات در باب کیش زرتشتى ایران باستانى.

کتاب حاضر از ترجمهٔ دو مقالهٔ محققانهٔ آرتور کریستن سن ایرانشناس بزرگ دانمارکى فراهم آمده است که مجموع آنها نخستین بار با عنوان «مزدآپرستی در ایران قدیم» به طبع رسید. استاد فقید در این تألیف نهایت تعمق و دقت خود را آشکار ساخته و گاه در نمایاندن این صفت عالی به درجه‌ای رسیده است که خواننده را به حیرت می‌افکند. آرتور کریستن سن بر اثر آگاهی از ادوار مختلف تاریخی و ادبی ایران و نیز احاطه کامل بر متون اوستایی، پهلوی، عربی و فارسی و آگاهی از زبانهای معروف و مهم جدید اروپایی توانسته با قدرت در هر رشته به تحقیق بپردازد.

مجموعهٔ حاضر حاوی مطالعات دقیقی راجع به یشتها و تاریخ تدوین آنهاست و نیز یکی دیگر از وجوه اهمیت این کتاب نفیس بحثهای دقیقی است که در باب برخی از اسامی خاص یشتها و داستانهای مربوط به این نامها در آن شده است. محقق ایرانشناس در اثر حاضر اطلاعات مبسوط و جدیدی راجع به آیین زرتشتی و رابطه آن با مذهب زروانی در اختیار خوانندگان قرار می‌دهد.

«شناخت اساطیر ایران»

- جان هینلز
- ترجمهٔ واله آموزگار و احمد تفضلی
- نشر اویشن تهران
- ۲۱۴ ص - رقمی (شمیز)

۶۰۰۰ ریال - چاپ چهارم - ۳۰۰۰ نسخه

آنجا که تاریخ و باستان‌شناسی خاموش می‌مانند اسطوره‌ها به سخن در می‌آیند و فرهنگ آدمیان را از دوردست‌ها به زمان ما می‌آورند و افکار بلند و منطوق گستردهٔ مردمانی ناشناخته ولی اندیشمند را در دسترس ما می‌گذارند.

کتاب شناخت اساطیر ایران تألیف هینلز مجموعهٔ جامع و ساده‌ای از اسطوره‌ها را در اختیار ما می‌گذارد. همچنین در اثر حاضر به مباحثی چون: اساطیر ایران باستان، خدایان مرتبط با آئینهای دینی، قهرمانان ایزدی، اساطیر زرتشتی، نیروهای شر و... پرداخته شده است و مجموعهٔ حاضر را تصاویر زیبایی همراهی می‌کند. مخاطبان این کتاب در می‌یابند که اساطیر ایران باستان در این دنیای پر رمز و راز جایی والا دارد و شناخت آن رهنمون ما در شناخت فرهنگ غنی و ارزشمند این سرزمین است.

شایان ذکر است که خوانندهٔ این اثر با مجموعه‌ای از فرهنگ عامه و اعتقادات عامیانه ایرانیان باستان آشنا می‌شود. آیینی که با وجود گذشت سالیان دراز همچنان پایرجاست و امروزه نیز در ردیف اعتقادات ملی ماست.

«اساطیر همسان ایران و یونان»

- مرتضی ذبیحی
- تهران
- ناشر: مؤلف - ۱۱۲ ص
- رقمی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول - ۳۰۰۰ نسخه

مؤلف در کتاب حاضر به بررسی موارد همسان اسطوره‌های ایران و یونان پرداخته است و در این رهگذر اساس کار بر کتابهای گرانقدر اساطیر یونان و روم و شاهنامهٔ فردوسی استوار است.

فرهنگ اساطیر که یکی از گسترده‌ترین فرهنگها در تاریخ بشر است، وادی پر شکوهی است که انسان اواخر قرن بیستم را از عمق تاریک و وهم‌آلود تاریخ و افسانه خبر می‌دهد و جان تشنهٔ او را از چشمهٔ زلال و شفاف خود سیراب می‌کند.

کتاب با تعاریفی از اسطوره آغاز و مباحثی جذاب چون آموزش خط، انسان و آب، انسان و حیوان، سرزمین زنان، قربانی در راه خدا و نقش اعداد... را مطمح نظر قرار می‌دهد. همچنین در مجموعهٔ حاضر به اساطیر ایران و یونان و گاه به اساطیر روم اشاره شده است که تردیدی نیست پاره‌ای از اساطیر در میان بیشتر ملتها موارد مشابهی دارند که بررسی آنها فصل جذابی را در این زمینه فراهم می‌سازد.

«اساطیر ایران باستان: جنگی از اسطوره‌ها و اعتقادات در ایران باستان»

- عصمت عرب گلپایگانی
- تهران - انتشارات هیرمند
- چاپ اول - ۲۱۷ ص - ۷۵۰۰ ریال
- ۳۰۰۰ نسخه

در کتاب حاضر سعی شده اطلاعاتی دربارهٔ برخی اسطوره‌های ایران باستان و نیز شناخت مختصری از دین و آیین و بطور کلی زبان و فرهنگ ایران باستان به علاقمندان عرضه شود. مطالب کتاب در هفده بخش مجزا تنظیم شده که عناوین برخی از مباحث طرح شده بدین قرار است:

آئین آریایی، داستان آفرینش، در چگونگی پیدایش دین، در شناخت منابع و متون دین زرتشت، جشن نوروز و سابقهٔ باستانی آن و تطهیر آتش.

یعنی بابلی‌ها و آشوری‌ها اشارات دقیقی شده است.

«اسطوره‌های بین‌النهرینی»

هنریتامک کال

ترجمه عباس مخبر

نشر مرکز - تهران

۱۱۲ ص - ۳۶۰۰ ریال

چاپ دوم - ۳۰۳۰ نسخه

هنریتامک کال نویسنده این اثر متخصص مصرشناسی است که در حال حاضر به پژوهش‌های تخصصی در زمینه ادبیات بین‌النهرین مشغول است. بین‌النهرین سرزمین کهن سالی است که شمال آن را آشور و جنوب آن را بابل تشکیل می‌داد و هنوز هم برای عده زیادی قلمروی ناشناخته است. نویسنده اثر حاضر کوشیده تا در این نوشتار مهمترین اسطوره‌ها و حماسه‌های بین‌النهرینی را مانند حماسه گیلگمش، حماسه آفرینش و حماسه انزو را مورد کنکاش و بررسی قرار دهد. فصل اول کتاب داستان کشف رمز زبان اکدی و تأثیر آن است و فصول بعدی نیز معرفی اسطوره‌های گوناگونی است که همگی در واقع روایت خدایان و مردم بین‌النهرین است.

«اسطوره‌های ایرانی»

وستاسرخوش کرتیس

ترجمه عباس مخبر

تهران - نشر مرکز

۱۰۵ ص - ۴۸۰۰ ریال - چاپ دوم

۵۰۰۰ نسخه

در مجموعه حاضر با سادگی و به اختصار به طرح اسطوره‌ها و افسانه‌های کهن ایرانی پرداخته شده است. این اسطوره‌ها و افسانه‌ها در واقع گلچینی از زیباترین قصص و داستانهای کهن ایرانی بوده که از گذشته افسانه‌ای ایران برجای مانده و دیدگاههای مردم نسبت به رویارویی خیر و شر، اعمال خدایان و دلاوریهای قهرمانان و موجودات افسانه‌ای را منعکس می‌کنند. از جمله مباحث عمده که در این کتاب بدانها پرداخته شده عبارت است از خدایان و آفرینش دنیای باستان، دیوان، موجودات افسانه‌ای و پهلوانان، موجودات اسطوره‌ای در شاهنامه فردوسی و داستانهای زرتشت، کوروش و اسکندر. مترجم اثر حاضر با امید ایجاد انگیزشی قوی برای جوانان به منظور تأمل بیشتر در میراث فرهنگی گرانقدرمان اقدام به ترجمه این اثر سودمند نموده است.

«فرهنگ اساطیر آشور و بابل»

فد زیران، گ. لاکونه، ل. دلاپورت

ترجمه ابوالقاسم اسماعیل پور

انتشارات فکر روز - تهران

۲۰۸ ص، چاپ اول، ۴۸۰۰ ریال - ۴۴۰۰ نسخه

مباحث این کتاب در سه بخش مجزا تدوین و تبیین شده است و اطلاعات در خور توجهی در اختیار خوانندگان و علاقمندان قرار می‌دهد. بخش اول کتاب به اساطیر پیش از تاریخ، بخش دوم به اساطیر آشور و بابل و بخش سوم کتاب به اساطیر فینقی اختصاص یافته است. مباحث بخشهای دوم و سوم با دیباچهای آغاز گشته و مطالب جذاب و دقیقی در پی آن طرح شده است. از ویژگیهای این مجموعه، وجود تصاویر زیبا و ارزنده‌ای از اساطیر و تندیسهای پیش از تاریخ، اساطیر آشور و بابل در بین متون و مضامین و همچنین مزین شدن صفحات انتهایی کتاب با تصاویر اساطیر فینقی است. □

«اسطوره‌های خاورمیانه»

پیر گرمال،

ترجمه مجتبی عبدالله نژاد

انتشارات ترانه - مشهد

۴۰۰۰ ریال - چاپ اول - ۳۰۰۰ نسخه

این کتاب ترجمه‌ای است از فصلهای چهارم و پنجم اثر «اسطوره‌های دنیا» به نوشته پیر گرمال. مباحث کتاب در دو بخش عمده امپراطوریهای خاور نزدیک باستان و سرزمینهای سامی باختر تنظیم و تدوین شده است. در این نوشتار به اساطیر و خدایان سومری، اسطوره بهشت، اساطیر بابلی و... اشاره شده است. همچنین در اثر حاضر فصلی به بررسی مردمان خاور قدیم خصوصاً اساطیر اقوام هیتی‌ها و هوریایی که از حیث نفوذ سیاسی و فرهنگی غالب بودند اختصاص یافته است. چگونگی شکل‌گیری دو اسطوره بزرگ هوریایی یعنی سلطنت در آسمانها و سرود اولیکومس نیز در کتاب بازگو شده و در انتهای آن به وجود یک سلسله اساطیر پرمایه و سرشار میان اقوام سامی شرق

